

Selskapet for Grimstad Bys Vel

Medlemskrift nr. 25

Selskapet for Grimstad Bys Vel

Medlemskrift nr. 25

Grimstad 1962

Trykt i Fædrelandsvennens trykkeri 1962

Byselskapets jubileumsskrift

I dag har vi to lokale begivenheter å stoppe opp ved, — Byselskapets 40-års jubileum, og at Medlemsskriftet kommer ut med sitt 25. nummer. Allerede to år før Byselskapet ble stiftet i 1922 ble det på foranledning av Karl O. Knutson sendt ut et skrift med agitatorisk innhold hvor det bl. a. het: «For å få fart i forskjønnelsesarbeidet og for å få den nødvendige kontante inntektskilde, bør det søkes dannet et «Selskap til Grimstad Bys Vel» til avløsning av Treplantningskomitéen. Dette byselskap, bestående av årlig eller en gang for alltid betalende medlemmer, bør da overdras forvaltningen av fondene og bli tildelt et utvidet mandat. Foruten beplantningen vil der kunne opptas arbeide for bypark, vannspring, idrettsplass, stier og veier til byens utsiktspunkter, kunstnerisk utsmykning av de offentlige plasser, kirkens indre og det vordende rådhus, istandbringelse av portrettgalleri for byens fortjente menn. Bymuseets bestyrelse bør måske også henlegges under vellet o.s.v.»

Nå har Byselskapet eksistert i 40 år, og alle er vel enig i dets berettigelse. Og 25 ganger har medlemsskriftet kommet ut og i første rekke vært et bindeledd mellom Selskapet og dets utflyttede medlemmer i Norge og den store, vide verden. På hjemstedet har det kanskje også hatt sin misjon. Men før vi avslutter for denne gang, vil vi rette en spesiell takk til forretningsdrivende i Grimstad og omegn for den interesse de viser ved å annonsere i hvert hefte. Uten deres støtte ville en ikke komme langt.

G r i m s t a d, 15. februar 1962.

G. E. Gundersen.

Birger Morholt.

40 år

15. februar 1922 til 15. februar 1962

I medlemsskrift nr. 20 var inntatt en historisk beretning om Selskapets virke gjennom de første 30 år. Den var kortfattet, men opptok dog 10 sider av skriftet. Så vi mener ikke å kunne gjenta den her, og henviser derfor interesserte til nevnte skrift.

I de forløpne 10 år har Selskapet fortsatt sin virksomhet stort sett som før. Kanskje det kan være at arbeidet med å sikre friarealer for almenheten i de senere år har fått en enda mere fremtredende plass, men dette må sies å være i tråd med tiden. Folk får mere fritid og følgelig også mere adgang til friluftsliv. Så en bør tro at dette arbeide har vært til gagn både for kommunen og dens enkelte innvånere.

«Herøya» i Landvik har i alle år vært et meget søkt utfartssted både for byfolk og landsfolk, og da det omkring 1952 ble tale om å utskifte den mellom de forskjellige eiere, besluttet styret å forsøke å få den innkjøpt. Etter ganske meget arbeide lykkedes dette, og denne store og vakre øy ble sikret som utfartssted.

Etter forslag av et av våre første styremedlemmer, Hans P. Hansen, vedtok generalforsamlingen 1952 å forsøke å få samlet slektsregister fra byens familier, og et skjema ble vedlagt medlemsskrift nr. 21 og medlemmene ble anmodet om å fylle skjemaet ut og sende det tilbake til Selskapet. Det er ikke mange som fulgte denne henstilling, så vi vil atter henstille til alle interesserte å fylle ut skjemaet og ekspedere det til Selskapet.

I 1953 ble det besluttet å selge et lite areal av Storgaten 33 til Grimstad Kommune til hestetorv. Styret fant å måtte

gjøre dette av hensyn til kommunen. En regnet forøvrig med at kommunen senere ville kjøpe eiendommen, f. eks. til rådhus.

Samme år ble det rettet en forespørsel til Selskapet om det ville selge en del av Binabb-området til boligtomter. På generalforsamlingen 1953 ble det (mot 1 st.) vedtatt å selge en del av arealet på forsiden av Binabben (mot Vikkilen og fjorden).

I 1954 ble det besluttet å bortleie et lite stykke av tomten på storgaten 33 til kommunen til oppsetting av toilettrom og venterom for drosjene. Leietiden ble fastsatt til 10 år.

Samme år ble statutter for skipsreder K. Th. Einersen og hustru Christines legat vedtatt og approbert av Sosialdepartementet. Som styre ble av kommunen oppnevnt G. E. Gundersen, Kristen Mørland og Birger Morholt.

Legatets kapitalkonto er kr. 31,397.04 pr. 31/12 1960.

Desember 1955 ble Rossekniben og en del av Lille Rosseviga kjøpt for kr. 7,000.00, og Østre Fladholmen i Smørsund-arkipelet for kr. 1,500.00. Disse innkjøp inngikk i Selskapets plan om å sikre friluftsområder for almenheten.

På generalforsamlingen den 21/3 1956 ble Selskapets vedtekter i de 3 legater til Selskapet forandret slik at det isteden for «Grimstad Bys Kemner skal være forretningsfører», til «Grimstads Sparebank skal være forretningsfører og oppbevare verdipapirer m. v.»

Juni 1956 ble «Iverskjær» i Smørsund innkjøpt for kr. 2,000.00.

I styremøte 18/2 1957 ble behandlet et forslag fra Byingeniøren, oversendt fra Formannskapet, om å utlegge praktisk talt hele Binabb-området til boligtomter. Styret behandlet forslaget, men fant at det ikke under noen omstendigheter ville gå lenger enn generalforsamlingene i 1953 og 1955 hadde besluttet. Byingeniørens forslag vakte en voldsom oppsikt og foranlediget en kraftig meningsutveksling mann og mann imellom, og også atskillige innlegg i avisene. Som rimelig kan være — en slik reduksjon av friarealene i Binabb-området ville hatt merkbare følger for de kommende slekter.

På generalforsamlingen den 30/4 1957 ble forslaget behandlet. Etter en lengere debatt ble det med 34 mot 21 stemmer vedtatt å fastholde status quo, dog således at det tidligere tilbudte areal på forsiden av Binabben kunne selges til kommunen til boligtomter.

Avstemningen viser at storparten av medlemmene og sikkert også flertallet av byens befolkning ønsker å bevare Binabb-området som naturpark og friareal. Og det er vårt håp at denne sak dermed er skrinlagt for alltid. De friarealer som har vært til disposisjon for folk gjennom tidene: Solbakken, Løvtø, Knibeheia, Møllerheia, Furuheia og Levermyr, er nå tatt til boligområder, så Binabben og Vestre Varden nå faktisk er de eneste friarealer innen byen. Det viser seg over alt at byene trenger friarealer og åpne plasser, og når så Selskapet har evnet å skaffe disse plasser til kommunens innbyggeres disposisjon, må en ha lov å regne med at kommunale myndigheter hjelper til å bevare dem.

Det areal som tidligere generalforsamlinger vedtok å selge til kommunen, ble i 1957 overdradd til kommunen for kr. 12,000.00. Der er nå bygget 7 hus i området.

I 1957 besluttet styret å kjøpe fru Lilly Fuglestvedts anpart av Ytre Maløya og tilliggende holmer og skjær. For å få dette gjennomført måtte vi overlate en tomt på ca. 2000 m² på Marivoll til henne. I betraktning av den fordel det ville være for Selskapet å få rådigheten over alle disse øyer m. v. alene, fant styret at dette måtte kunne forsvares.

August 1958 fikk Selskapet fra skipsreder Jørgen Bang skjøte på matr. nr. 19 Lillesandsveien — trekanten mellom Lillesandsveien, Grooseveien og fru Havstads eiendom. Skipsreder Bang har satt som betingelse for gaven at arealet skal utlegges til parkmessig behandling. Dog kan Ibsenhuset I, som nå er lagret av kommunen, eventuelt settes opp på tomten. Da det foreløpig er uvisst om og når dette hus kan bli gjenreist, har Selskapet fått Treplantningskomitéen til å opparbeide et meget pent parkanlegg etter at kommunen hadde gjort de nødvendige forarbeider.

Grimstad Motorbåtforening søkte i 1959 om å få leid eller kjøpt grunn i Kjellviga til båttopplagsplass. Styret gikk med på å leie ut et areal i dalen mot Kjellviga, men da grunnforholdene var vanskelige, oppga Motorbåtforeningen denne plan.

Juni 1959 oversendte testamentfullbyrderen i oberstløytnant F. J. Langraffs dødsbo til Selskapet aksjer, obligasjoner og bankinnskudd for tilsammen kr. 57,957.53 etter børsnoterte kurser for aksjene. Samlet pålydende for aksjene, obligasjonene og bakinnskudd var kr. 48,757.53. For de mottatte verdier er

opprettet et legat: Oberstløytnant F. J. Landgraffs legat. Statutter for legatet er utarbeidet og godkjent av Sosialdepartementet.

Juli/august 1959 fikk Norsk Skipsopphugnings Co. A/S adgang til å sette opp et par fortøyningspåler i Kjellviga til bruk ved fortøyning av opphugningstonnasje. Herfor betales en omforenet årlig leie.

I anledning eventuelt salg til kommunen (til Rådhus) av vår eiendom Storgaten 33 ble avholdt pristakst. Denne kom på kr. 75,000.00. Da styret fant prisen noe lav, ble anketakst avholdt og denne satte prisen opp i kr. 85,000.00. Etter denne pris ble eiendommen tilbudt kommunen. Formannskapet fant prisen for høy og underrettet oss herom. Styret fant ikke noen grunn til å senke prisen, og noe salg er det således ikke blitt.

En av stakene i Smørsund som var oppsatt på foranledning av Selskapets skjærgårdskomiteé, var på en eller annen måte blitt defekt, slik at en del av den sto igjen under vann. Den var imidlertid flere ganger blitt reist opp av forbipassende, så den gjorde det den var oppsatt for: å vise at her var en grunne som en måtte holde seg klar.

En kveld i juni ble den revet overende igjen av en motorbåt med motorstopp, og neste dags formiddag rente så en fisker fra Birketvedt på bunnstaken på vei ut fjorden. Han fikk skadet sjekten sin, og anla sak mot Selskapet med krav om erstatning både for båt og tapt fortjeneste. Grimstad Byrett dømte Selskapet til å betale i alt ca. kr. 2,500.00 + saksomkostninger. Formannen mente saken burde vært appellert, men de andre 4 styremedlemmer ville ikke appellere, så Selskapet betalte. Det kostet i alt ca. kr. 4,000.00. Styret gav Skjærgårds-komiteéen fullmakt til å se på de andre oppsatte staker og eventuelt fjerne disse. Etter befaring av Skjærgårdskomiteéen ble så disse også fjernet, da komiteéen fant at det ikke ville være riktig å la Selskapet ha erstatningsansvar for stakene hengende over Selskapet i all fremtid.

1959/60 ble det oppnådd enighet med eierne av brohodet på Rønnes-siden, slik at broen til Marivoll nå er sikret.

I 1960 innkjøptes Vierholmen og Kryssen i Smørsundsarkipelet, slik at det nå bare er Vestre Fladholmen som ikke er i vår eie. For disse eiendommene betalte vi kr. 12,000.00. Da Selskapet ikke hadde midler til disse innkjøp ble beløpet lånt

i Sparebanken. Det ble sendt søknad til Statens Friluftsråd om tilskudd til kjøpene og Selskapet ble bevilget et tilskudd på kr. 4.000.00.

Et par fiskere fra Vik i Fjære har søkt om adgang til å sette opp redskapsboder på en av holmene. Søknadene har styret funnet å måtte imøtekomme, og de er tilvist plass på Iverskjær, på leiekontrakt på åremål mot en rimelig avgift.

Nye vedtekter er utarbeidet for Grimstad Bymuseum og Ibsenhus. Styret er utvidet fra 3 til 5 medlemmer. Grimstad Kommune velger 2, Selskapet for Grimstad Bys Vel 2 og 1 medlem oppnevnes av Aust-Agder Museum. Som Selskapets representanter er oppnevnt Johan Fr. Lehland og G. E. Gundersen. Som varamenn: P. Svendsen og Ingemann Stad.

Våren 1961 fikk Asbjørn Foss adgang til å sette opp en kiosk på Ytre Marivoll for salg av diverse varer til besøkende derute.

I anledning av Kommunens salg av en del av Idrettsplassen til Grimstad Meieri måtte vi avstå 300 m² for arrondering av grensene mot Dovlands eiendom.

*

Å vurdere betydningen av Selskapet for Grimstad Bys Vel og dets virke gjennom de forløpne år vil vi overlate til fremtiden. Her vil vi kun nevne navnene i det første styre: Karl O. Knutson, M. Fuhr, D. Gundersen, A. Aalvik, J. C. Jørgensen, Lars Gundersen, Olaf Tønnevold, Hans P. Hansen og K. Dyvik.

Uten forkleinelse for noen, må vi ha lov å fremheve Karl O. Knutson for hans utrettelige arbeide for Selskapet. Hver især arbeidet styrets medlemmer for å styrke Selskapet, og alle sammen fortjener vår takk for vel utført arbeide. Av de nevnte styremedlemmer lever blant oss K. Dyvik og R. Aalvik. Av medlemmer som har vært med fra Selskapets stiftelse i 1922 lever fremdeles 17.

Det bør forresten nevnes her at Dyvik og Aalvik har vært med i Træplantningskomitéen, som Selskapet har gitt tilskudd til i alle år, og de har der utført et strålende arbeide. Tenk bare på det arbeide disse to sammen med Knutson har utført på Kirkeveia?

Grimstad bys befolkning nå og i all fremtid bør være alle de ovenfor nevnte menn takknemlig for hva de har gjort for sin kommune og hva de har evnet å gjennomføre til gagn og glede for kommende slekter.

Til John Andersen, U. S. A.

«Gi meg en blomst mens jeg lever og øyet kan gledes derved», synger vi i den gamle gode sang, — men handler vi også deretter?

Her vil vi i alle fall forsøke å etterleve disse vakre ord i sangen; vi vil gi noen blomster i ord til et av Selskapet for Grimstad Bys Vel's høit skattede medlemmer, som en liten takk for det han har gjort for Selsapet gjennom mange år — John Andersen, Jamaica, N. Y., U.S.A.

Andersen er født i Grimstad for 89 år siden. Han er Ruffegutt, idet faren, Ole Andersen Lindal, som mange eldre vil huske, eide huset hvor gartner Stømne nå bor. John Andersen ville som de fleste gutter på den tid til sjøs, men foreldrene motsatte seg dette. Derimot hadde de ikke noe imot at han reiste til Amerika, det land som så mange sørlendinger har utvandret til og betrakter som sitt annet fedreland. John Andersen kom til Amerika i 1888 og fikk snart jobb i New York Photogravure, hvor han var en tid og lærte endel av det fag som skulle bli hans opp gjennom årene. I 1909 startet han sammen med amerikaneren Lamb firmaet Andersen Lamb Photogravure Corp. Lamb trakk seg snart tilbake og Andersen fortsatte firmaet alene. Dette firma har han drevet i alle år og utvidet og forbedret den særegne teknikk som dette fag har. At firmaet er vel anskrevet viser de forbindelser og kunder han har hatt. Mange av Amerikas største kunstnere og mange fremtredende personer og institusjoner både i Amerika og utenlands har vært faste kunder og mange av disse, er blitt hans gode venner.

Hans reproduksjoner er meget gode, hva vi av selvsyn kan bekrefte. Han sendte for noen år siden mange av bildene hertil og de henger nå på alle byens skoler og i mange private hjem.

Til Grimstadboken forærte han det vakre bildet som står foran i boken — en gave som var meget kjærkommen og meget verdifull. Til medlemsskrift nr. 19 fikk vi photogravurer av Karl O. Knutson og H. Terland og alle som har sett disse er meget begeistret.

Utenom disse verdifulle gaver har Andersen vært en trofast bidragsyter til Selskapets medlemsskrifter og fortalt meget interessant fra guttedagene på Ruffen.

I 1955 trakk Andersen seg tilbake fra forretningen, som nå drives av datteren Edna og sønnen Bertrand, men han forteller i sitt siste brev at han rett som det er besøker den, og at han så å si daglig står i kontakt med den over telefonen.

Nå nærmer han seg det 90. året, men etter brevene å dømme er han meget vital fremdeles. Vi vil herved få takke John Andersen for alt gjennom de mange år, og ønske ham en lys livsaften.

Til Grimstad

Jeg takker deg, Grimstad, med maleriske hus fra svundne tider, og dryss av holmer utenfor — —. Fredelig høytid og vennlighet møter den fremmede hvor han setter sin fot. De glitrende bølger, havet i evig foranderlighet, med overdådig himmelhvelv som forvandler sjøen i stadig skiftende farver, leder våre tanker inn i ukjente baner — gir oss sjelefred og glede, og synes å synge et budskap til oss: «Fred og god vilje blant menneskene.»

Takk, Grimstad — farvel for denne gang — men vi skal møtes igjen!

R a n d i C o u c h e r o n - A a m o t.

„Smeigedag” på Sørlandet

Av KARL EIDE.

*Det er «smeigevær» i dag, pleide Vilhelm Krag å si,
når det var så blankt og solfylt over alt,
når det skinnet og glitret fra nypekratt og li
og havet vugget sommerfriskt og salt.*

*Slike dager har jeg opplevd under himlens blå azur,
og sjarmerende som Sørlands-jentas smil,
de mitt hjertefanget inn, og i lynne og natur
fant jeg ynde og vennlighet og stil.*

*Jeg traff hjertensgode mennesker som passet sin dont,
ville aldri være noen til besvær,
det var fjernt fra deres tanker å gjøre andre vondt,
å, men tillitsfullt de smilte hver især.*

*Og snakket du til dem — om makrell og vær og vind,
om maksvær og om storm, så var de med.
De kunne bli så opplivet, lett og glad i sinn,
fikk en kjensle av hygge og av fred.*

*Men når så kvelden kom kunne «smeigedagen»s smil
viskes ut, når du så inn i deg selv,
for derinne jaget tårnhøye bølger uten hvil
under uværssvangre skyers himmelhvelv.*

Skipsreder N. Thue Johnsen

Min far

1846—1926

Skipsreder N. Thue Johnsen — med N. for Nikolai — var i sin tid en fremtredende mann i byen sin, Grimstad, som han var så fast knyttet til, kjente så grundig i samtid og forhistorie, og var glad i med lokalpatriotens urokkelighet. Han ruvet som en av byens fremste menn, som en av Byselskapets ledende nylig uttrykte det. Det gjorde han ved sin store og omfattende bedrift, ved sin trofaste og dyktige innsats i byens styre og stell gjennom et langt liv, og ved den utpregede personlighet han var.

Nå synes hans navn å bli borte i hjembyen. Huset hans er nok bevart, omsorgsfullt og statelig. Men nå heter det Sorenskrivergården. Og selv bryggen foran synes ikke lenger

å ha noen tilknytning til hans navn, — den brede bryggen der hans sterke og mangfoldige virksomhet hadde sin plass så lenge: Med folk i travelt arbeid. Med raden av hans staute seilskuter liggende inntil, ja etter tur, til lasting og lossing, hjemme fra ferder over verdenshavene — foruten det faste innslaget av jaktene — de vestenfra som hentet planker og bord, og danske-jaktene med tidens danske herregårdssmør, og det ene og det andre seilførende ellers inn i blant, og småbåtene, sjekter og prammer, «prommer» lokalt, egne og andre som hadde åsted der. Og inne på bryggen alt tømmeret, brakt veier og gater med hesteskys, på langvogn og langslede, stortømmer og props, pitprops til gruvene i Storbritannia, og de nyskårne hvite bordene fra sagen på Rosholt, de som lå i svære «bordstaber», som vi barna lekte i, i den sterke, fine eimen som er noe så rent for seg selv og liksom ikke er å glemme igjen for den som er «vokset opp i lasten».

Det var selve bryggen på den vide eiendommen, — med «hestegården» øverst med stallene til bøndernes hester, og buer både i land og ute på Torskeholmen, som hørte eiendommen til og var øy den gang, en malerisk, kupert liten øy med et grønt dalsøkk med hvite blomster imellom knattene. Det meste av det rommelige hvite huset selv var jo ganske velfylt til beboelse: Vestparten av første-etasje lunge leilighet for hans mor med hushjelp, annen-etasje bolig for den store husstanden han var husfar for, med bysbarnet, den unge, fjernere beslektede Signe Bie, datter av losoldermann Henning Junghans Bie og hustru Clara, f. Ebbell, én datter og tre sønner, — fra det annet, med den unge kusinen Sylvia Tischendorf, datter av skolebestyrer, bergkandidat N. U. C. Tischendorf og hustru Anne Christine, f. Thue, av Grimstad, to sønner som vokste opp. Og dertil hushjelpene i antall som huset og tiden krevet det så annerledes enn nå. Øst i første-etasje var kontor og forretningslokaler, — skipsrederen og trelasthandleren var også grosserer og drev butikkhandel, med kolonialforretning, som det så vanlig holdt følge med i rederi-bedriften den gang, ikke minst som handel med bøndene og skutene som hadde den faste kontrakten.

Når gamle-rederen og det som hans var nå synes å bli så rent borte i bybildet, er jeg takknemlig over å få lov til å riste en minnerune over ham på et så blivende sted som i Byselskapets blad.

Min far var et av de klokeste mennesker jeg har kjent i mitt liv. Ikke med den rike varme og sinnets mangfoldighet som jeg skulle møte sammen med intelligensen, hos min mann Bendix Ebbell. Min fars høye utrustning var på en annen farsong. Hans hjerne var den juridisk krystallklare, og den intelligensen forenet han det rolige, sikre omdømme og en vid og likevektig sunn sans som gjorde alt så verdifullt og direkte brukbart i det praktiske dagligliv og dets oppgaver. Uten egentlig å være noe følelsesmenneske hadde han en meget våken og aktiv hjelpsomhetens vilje, både nært og i fjernere radius. Sin mors støtte var han som en selvfølge fra ungdommen, — hun ble tidlig enke etter sin skipper Jørgen Johnsen. Og rolig og selvfølgelig støttet han innen den gamle garde i slekten ellers med, — som bra folks vis var den gang slik forholdene var. Farfaren var kommet fra Grefstad til byen, der sønnene Anders Bie Johnsen og Jørgen Johnsen i tidens løp bygde seg hus side om side nær innkjørselen østfra. Anders' det vakre, stilrene huset med de høye, engelske vinduene, det som siden ble «Gamledoktoren», distriktlege Frisak, og hans datter og svigersønns, Jens Ph. Crawford, og nå eies av kaptein Jørgen Tellefsens familie. — Jørgen Johnsen det vakre, sørlandske skipperhuset som nå er familien J. C. Jørgensens. Jørgen Johnsen giftet seg første gang innen byens gamle Bie-familie, — som det var slektsbånd med fra før, og som enkemann inn i Thue-familien, beslektet med Biene, med Inger Thue, min fars mor. Han var yngste av tre helsøsken og en halvsøster som vokste opp i Bie-familien.

Min far hadde, til alt annet, en utpreget humoristisk sans, og en kritisk sans så sterkt utviklet at den synes å ha virket hemmende både for ham selv personlig og i forholdet til medmenneskene. — Du har forlest deg på Holberg og Wessel, sa hans moderlige venninne fru Kathinka Smith Petersen, gift med byens store skipsreder m. m. m. Morten Smith Petersen, hans høyt beundrede sjef og læremester i forretningslivet. Barneflokk der var hans barndoms og ungdoms nære vennflokk, hjemmet nesten som et annet hjem for ham. Jeg husker han fortalte hvordan han og hans spesielle venn Fredrik satt som unge menn og leste høyt sammen Charles Dickens «Nicholas Nickleby». Jeg synes det gir sånt pent, — kulturpreget og rent —, bilde av to ungdommer. Min far var alltid, med den rolige selvfølgelighet som det kan sies om så meget hos ham,